

دانش پژوهی آموزشی

اهداف کارگاه

- فراگیران در پایان این کارگاه بتوانند:
- مفاهیم و تعاریف دانش پژوهی و به طور خاص دانش پژوهی آموزشی را توضیح دهند.
- اشکال مختلف دانش پژوهی را نام ببرند.
- حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی را نام ببرند.
- فعالیتهای آموزشی هر کدام از حیطه ها را درک کنند.
- معیارهای گلاسیک ارزیابی فعالیتهای دانش پژوهی را نام ببرند.
- آخرین شیوه نامه ارزشیابی فعالیتهای دانش پژوهی آموزشی را در ارائه فعالیتهای دانش پژوهی آموزشی بکار گیرند.
- از سامانه ملی فعالیتهای نوآورانه آموزشی برای ثبت پروپوزال نوآورانه و درخواست ارزشیابی فعالیت نوآورانه استفاده کنند.

تعریف دانش پژوهی

• واژه دانش پژوهی (Scholarship) : توفیق در عرصه دانش (دانش پژوهی / دانش افزایی)

scholarship

noun [C/U]

us 🔊 /'skɒl·ər·ʃɪp/

the qualities, methods, or achievements of a scholar:

• [U] *Recent scholarship has addressed this scientific issue.*

A scholarship is also money given to someone to help pay for education.

scholarship **noun**

schol·ar·ship (ˈskä-lər-ˌʃɪp 🔊)

[Synonyms of scholarship >](#)

- 1 : a grant-in-aid to a student (as by a college or foundation)
- 2 : the character, qualities, activity, or attainments of a **scholar** : **LEARNING**
- 3 : a fund of knowledge and learning

scholarship 🔊

/ˈskɑ:lərˌʃɪp/ 🔊 /ˈskɒləʃɪp/ 🔊

معنی: مستمری، تحقیق، فضیلت، دانش، فضل و کمال، کمک هزینه دانشجویی

معانی دیگر: آموختگی، میزان دانش، سواد، علم، فضل، دانش پژوهی

سابقه تاریخی دانش پژوهی

• McGee and Caplow (1950s)

اعضای هیات علمی به عنوان معلم استخدام میشوند درحالیکه به عنوان یک پژوهشگر مورد ارزیابی قرار میگیرند.

• Jaques Barzun (1968)

یک معلم بزرگ معمولاً از یک پژوهشگر متوسط کمتر دیده میشود.

سابقه تاریخی دانش پژوهی

• Ron Richards

• یک فرد که هنوز به عنوان عضو هیات علمی استخدام نشده، برای جذب شدن دو راه در پیش رو دارد:

1. معلم خوب بودن

2. تلاش برای رسمی شدن (tenure) و ارتقا (promote)

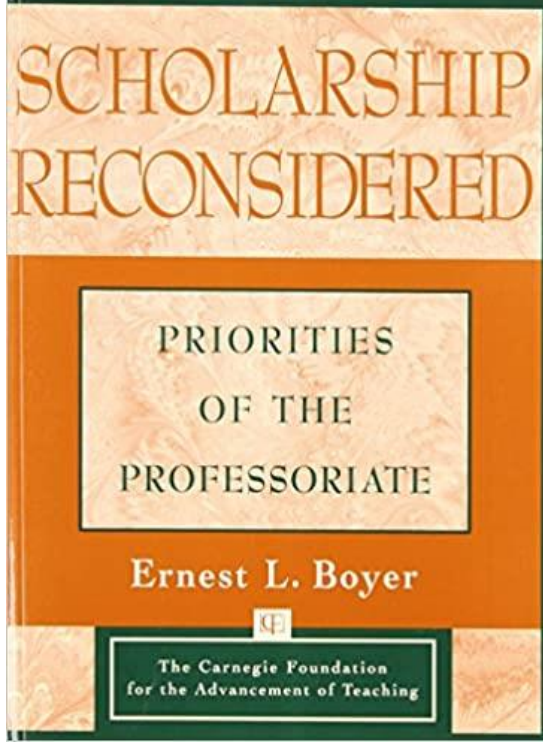
• اگر فردی بخواهد معلم خوب باشد ...

Ernest Boyer

سابقه تاریخی دانش پژوهی

- بنیاد کارنگی
- Boyer (1990)
- آغاز بازنگری کارکردهای اعضای هیات علمی (۱۹۶۹-۱۹۸۹)
- نتایج بررسی عملکرد اعضای هیات علمی :
 - ۷۰ درصد علاقمند به تدریس
 - اکثرا عقیده داشتند، اثربخشی تدریس شرط اولیه ارتقا باشد
 - اکثرا تدریس را رسالت محوری میدانند و از بودن با دانشجو لذت میبرند.
- اما:
 - سیستم پاداش به نفع پژوهش است نه تدریس
 - یک سوم عقیده داشتند که شمارش تعداد مقاله مهم است نه کیفیت آنها
- بطورکل:
 - پررنگ بودن نقش مقاله در ارزیابی و ارتقا

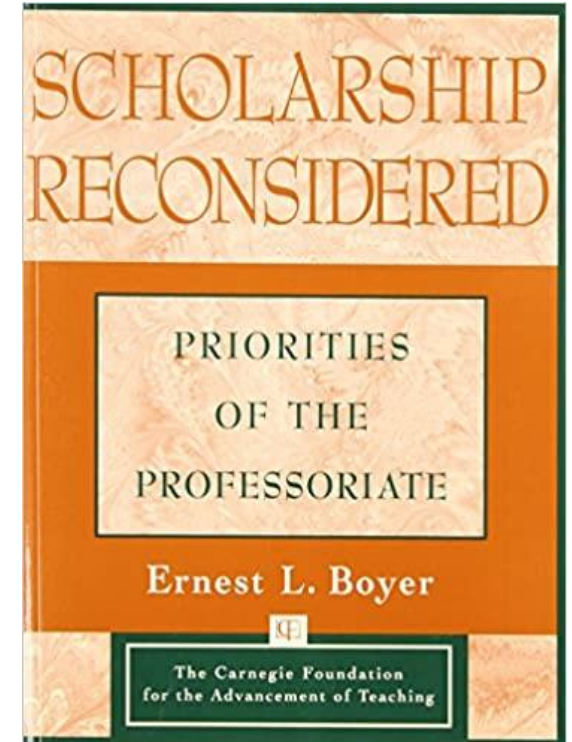
Ernest Boyer

سابقه تاریخی دانش پژوهی

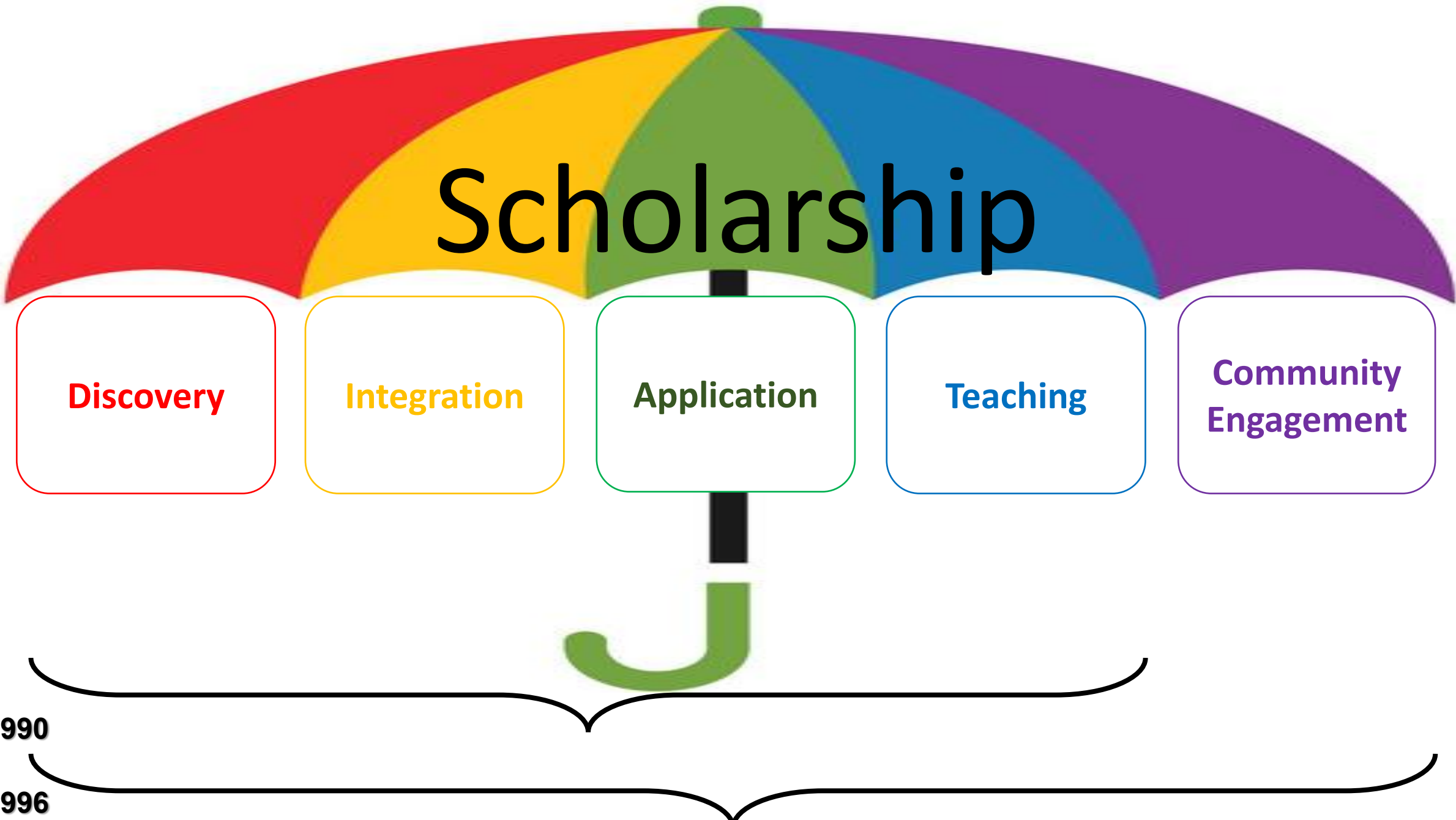
- بنیاد کارنگی
- Boyer (1990)
- وزن دادن به فعالیت های آموزشی
- نتیجه: منفی
- استخراج ویژگی های فعالیتهای پژوهشی
- تعمیم آن به سایر فعالیتهای هیات علمی (از جمله آموزشی)
- تغییر مفهوم اسکالرشپ
- اسکالرشپ کارکردی است که وجاهت یک کار آکادمیک را دارد
- دارای یکسری ویژگی های خاص است (دارا بودن یک متدولوژی خاص، هدفمند بودن، و چارچوب داشتن)

اشکال مختلف دانش پژوهی (Scholarship)

1. Scholarship of Discovery (SOD)
2. Scholarship of Integration (SOI)
3. Scholarship of Application (SOA)
4. Scholarship of Teaching and learning (SOTL)
5. Scholarship of Community engagement (SOCE)

Scholarship

Discovery

Integration

Application

Teaching

**Community
Engagement**

1990

1996

Scholarship

Discovery

Integration

Application

Teaching

Community
Engagement

دانش پژوهی اکتشاف دانش:

- طلب علم جدید در یک چارچوب نظام مند (کیفیت آکادمیک)
- متداولترین شکلی است که برای تصمیم گیری در مورد ترفیع اعضای هیات علمی استفاده میشود.
- پژوهش های اصیل

Scholarship

Discovery

Integration

Application

Teaching

Community
Engagement

دانش پژوهی ادغام :

- مدیریت و کنترل دانش در یک چارچوب نظام مند (کیفیت آکادمیک)
- سنتز دانش جدید با استفاده از دانش موجود در یک چارچوب نظام مند (کیفیت آکادمیک)
- جستجوی ارتباط بین پژوهش‌های صورت گرفته درون رشته‌ای یا بین رشته‌ای.
- مرورهای سیستماتیک، متاآنالیز و کتاب‌های مبتنی بر شواهد

Scholarship

Discovery

Integration

Application

Teaching

Community
Engagement

دانش پژوهی کاربرد :

- بکارگیری دانش موجود برای اولین بار جهت حل مسائل در یک چارچوب نظام مند (کیفیت آکادمیک)
- به ارائه خدمات دانشگاه ها اشاره دارد.
- چگونه دانش بدست آمده را میتوان در عرصه های عملی مورد استفاده قرار داد.
- استفاده از روش های درمانی، جراحی و تشخیصی نوین برای اولین بار

Scholarship

Discovery

Integration

Application

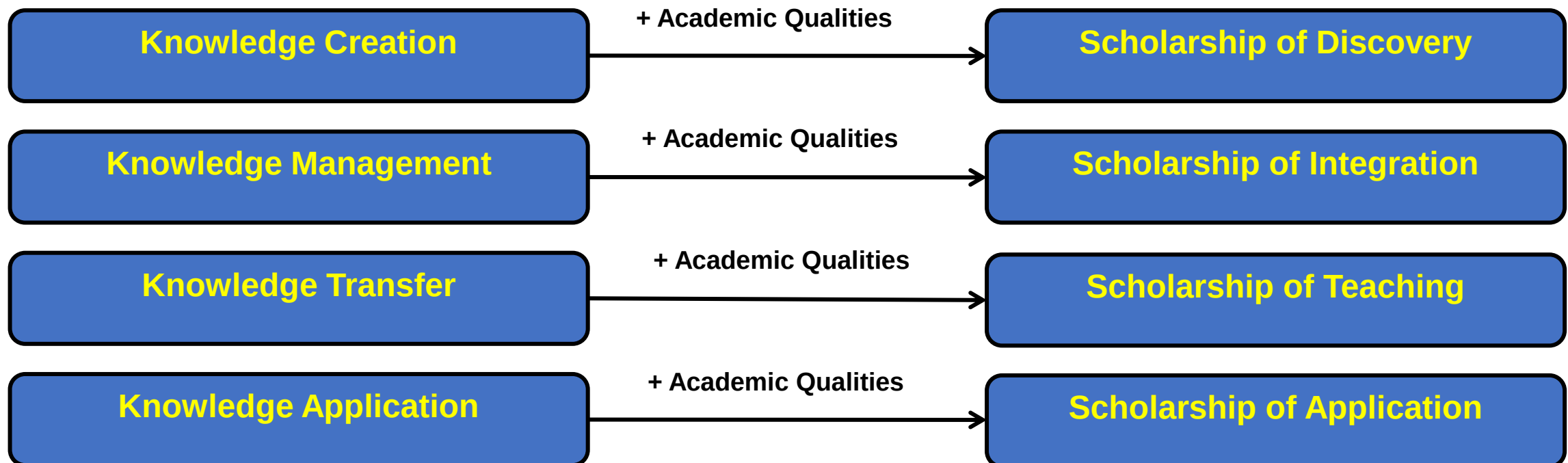
Teaching

Community
Engagement

دانش پژوهی آموزشی:

- استفاده از روش های بهبود و ارتقا آموزش در یک چارچوب نظام مند (کیفیت آکادمیک)
- در اختیار قرار دادن (انتقال) دانش بدست آمده با روشی موثر به دیگران.
- روش های نوین یاددهی و یادگیری، ارزشیابی آموزشی، برنامه ریزی درسی و ...

- اگر فعالیتهای دانشی، کیفیت آکادمیک داشته باشند، آنگاه برچسب دانش پژوهی به آن اطلاق میشود.

Scholarship

Discovery

Integration

Application

Teaching

**Community
Engagement**

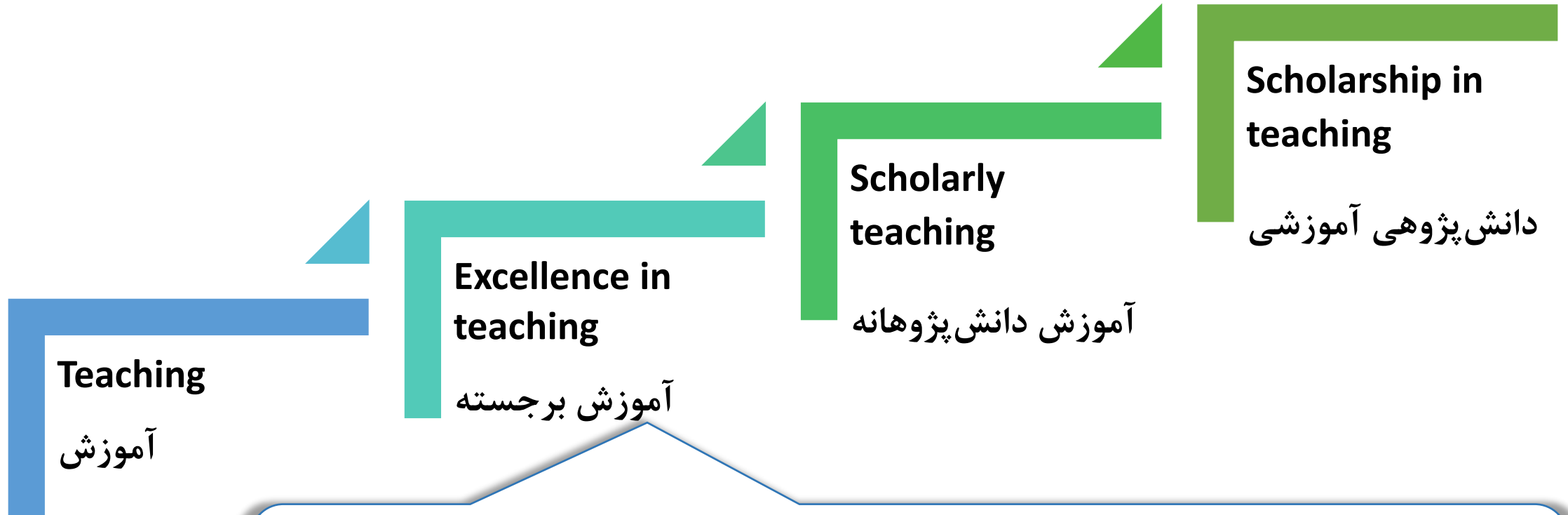
دانش پژوهی مشارکت در مسائل اجتماعی:

- اصلاح و ارتقاء مشکلات جامعه در یک چارچوب نظام مند
- اصلاح سبک زندگی، بهداشت اجتماعی و ... در این دسته قرار میگیرند.

مراتب آموزش

مراتب آموزش

- شامل فعالیتهای آموزشی میباشد که به عنوان **وظایف معلمی** (استادی) میشناسیم.
- تهیه طرح درس ترمی و روزانه، تهیه اسلاید، ارزشیابی دانشجوی، بلوپرینت، لاگ بوک و ...

مراتب آموزش

- آموزش با رویکرد عالمانه، محققانه، دانشورانه
- استاد با استفاده از شواهد موجود و رویکرد مبتنی بر دانش، فعالیت‌های آموزش را انجام میدهد.
- **آموزش مبتنی بر شواهد (Evidence-based Education)**

مراتب آموزش

- همان آموزش با رویکرد عالمانه میباشد که در اختیار جامعه آموزشی (تعامل) قرار بگیرد، بطوری که جامعه بتواند آنرا مورد ارزیابی نقادانه (نقد) قرار دهد.

مراتب آموزش

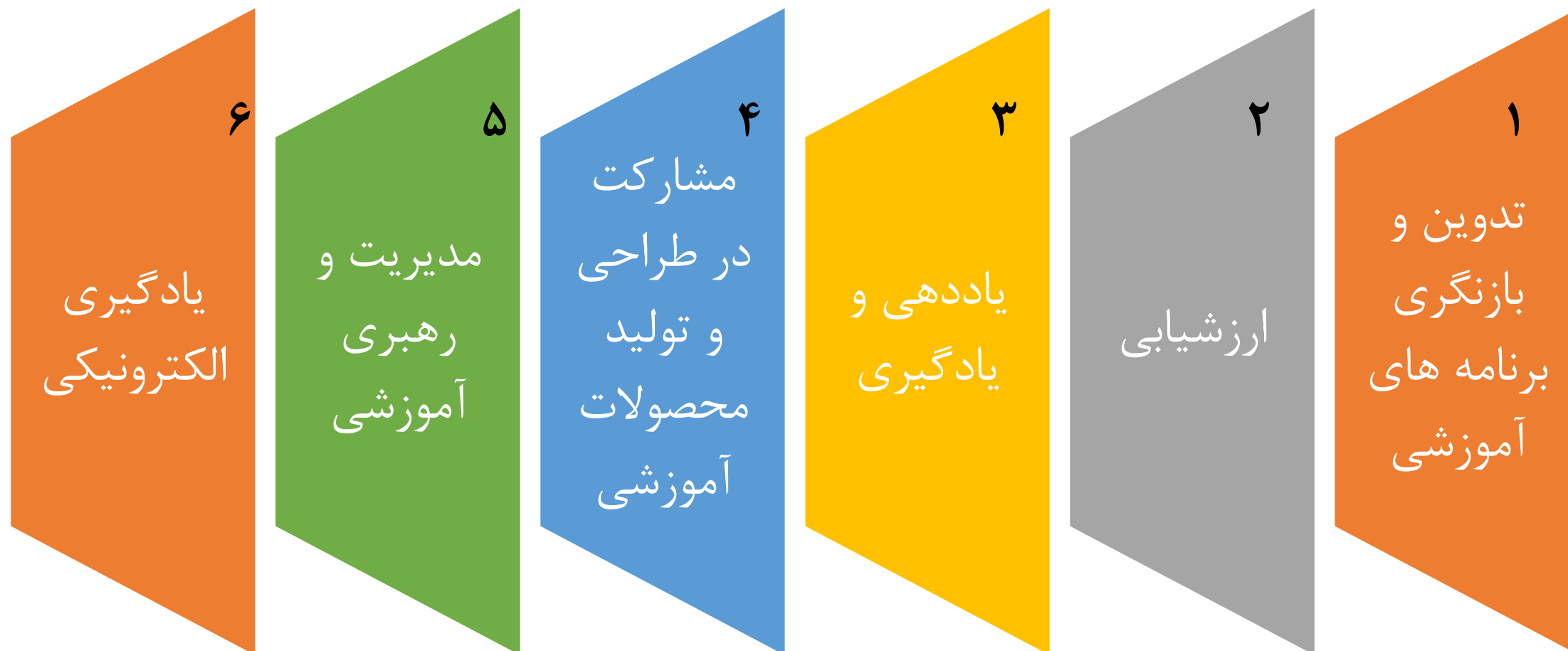

- همان دانش پژوهی اکتشاف میباشد که در حوزه آموزش انجام میشود.
- دانش پژوهی اکتشاف در آموزش: فعالیت کشف دانش جدید در حوزه آموزش
- دانش پژوهی آموزشی: فعالیت نوآورانه، مبتنی بر رویکرد عالمانه که منتشر شده و مورد نقد قرار گیرد.

سابقه دانش پژوهی آموزشی در ایران

- اواسط دهه ۸۰
- تشکیل کارگروه بازنگری آیین نامه ارتقا (۱۳۸۶)
- قرار گرفتن دانش پژوهی آموزشی در ماده ۲ به عنوان **بند امتیاز آور**
- **بند شرطی** شدن دانش پژوهی آموزشی در آیین نامه بعدی (۱۳۸۷)
- **حذف** حالت شرطی و تبدیل شدن به بند امتیاز آور در ماده ۲ (۱۳۹۵)
- استفاده در ۵۰ درصد امتیاز بندهای شرطی **ماده ۳** (۱۳۹۵)
- **دستورالعمل** استفاده از بخش دانش پژوهی آموزشی برای ماده ۳ و بند شرطی آن (۱۳۹۸)

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

فعالیت‌های آموزشی مشمول دانش پژوهی در آیین نامه

نوع فعالیت	مصادق فعالیت ها (به شرط احراز شرایط ورود به فرآیند داوری و وجود حداقل ۴ معیار اول از معیارهای ششگانه گلاسیک)		حداکثر امتیاز موضوع	گروه	دانشکده	دانشگاه	کشوری
تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی	مشارکت در برنامه ریزی درسی و یا بازنگری رشته مقطع	۵-۱۵	۱۵	۵-۹	۵-۱۰	۵-۱۲	۵-۱۵
	مشارکت در برنامه ریزی درسی و یا بازنگری دوره آموزشی یا درس جدید	۰/۵-۵		۰/۵-۳	۰/۵-۳/۵	۰/۵-۴	۰/۵-۵
	طراحی و اجرای برنامه آموزش مداوم، آموزش اساتید، آموزش ضمن خدمت کارکنان حوزه سلامت	۰/۵-۵		۰/۵-۳	۰/۵-۳/۵	۰/۵-۴	۰/۵-۵
ارزشیابی	طراحی و اجرای روشهای نوین ارزشیابی دانشجو	۰/۲-۵	۱۰	۰/۲-۳	۰/۲-۳/۵	۰/۲-۴	۰/۲-۵
	طراحی و اجرای ابزار ها، روشها و فرایند ارزشیابی استاد	۰/۲-۵		۰/۲-۳	۰/۲-۳/۵	۰/۲-۴	۰/۲-۵
	مشارکت در طراحی و انجام ارزشیابی برنامه مانند ارزشیابی درونی و بیرونی گروهها و برنامه ها، تدوین استانداردها و شاخصهای اعتباربخشی، ارزشیابی برنامه و مؤسسه بر اساس این استانداردها و ارزشیابی آزمونها	۱-۱۰		۱-۶	۱-۷	۱-۸	۱-۱۰
یاددهی و یادگیری	طراحی و اجرای یک روش نوین تدریس	۱-۴	۸	۱-۲/۴	۱-۲/۸	۱-۳/۲	۱-۴
	به کارگیری روش های جدید تدریس در عرصه های گوناگون	۱-۲		۱-۱/۲	۱-۱/۵	۱-۱/۸	۱-۲
مشارکت در طراحی و تولید محصولات آموزشی (ر.ک. تبصره ۱)	وسایل آموزشی	۱-۷		۱-۳	۱-۴	۵-۱	۱-۷
	لوح فشرده آموزشی با رعایت ساختار علمی	۱-۷		۱-۳	۱-۴	۵-۱	۱-۷
	راهنمای مطالعه	۱-۵		۱-۳	۱-۳/۵	۱-۴	۱-۵
	سایر محصولات به پیشنهاد کمیته دانشگاهی و تأیید کمیته کشوری دانش پژوهی	۱-۷					۱-۷
مدیریت و رهبری آموزشی	مشارکت در طراحی و عملیاتی ساختن فرایندها، مقررات، آیین نامه ها و دستورالعملهای آموزشی که در جهت ارتقای کیفیت آموزش و خدمات آموزشی باشد	۰/۲-۵	۱۰	۰/۲-۳	۰/۲-۳/۵	۰/۲-۴	۰/۲-۵
	مشارکت در تدوین برنامه های درازمدت و کلیدی دارای اولویت به تشخیص هیأت ممیزه دانشگاه	۰/۵-۱۰		۰/۵-۶	۰/۵-۷	۰/۵-۸	۰/۵-۱۰
یادگیری الکترونیکی	مشارکت در طراحی سیستم آموزش الکترونیک و اجرای آن در سطح دانشگاه، شامل آماده سازی محتوا، طراحی آزمون الکترونیکی، هدایت کلاسهای مجازی و سایر موارد مرتبط (ر.ک. تبصره ۲)	۰/۵-۸		۴/۸ ۰/۵	۰/۵-۵/۶	۰/۵-۶/۴	۰/۵-۸

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی

- برنامه درسی ابزاری است که به واسطه فعالیتهای برنامه ریزی شده و هدفمند، موجبات یادگیری در فراگیران را فراهم می آورد.

- محدوده فرایندهای حیطه برنامه ریزی درسی

برنامه درسی یک رشته

دوره کوتاه مدت
توانمندسازی اساتید،
کارکنان، آموزش مداوم

- گروه هدف

گروه هدف

- اعضای هیات علمی
- دانشجویان
- دانش آموختگان

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی

- شامل تمام یا یکی از **گام های** برنامه ریزی درسی
 - نیازسنجی آموزشی
 - تدوین اهداف
 - انتخاب و سازماندهی محتوا
 - اجرای برنامه
- شامل **نمیشود:**
 - نوآوری در روش تدریس (یاددهی-یادگیری)
 - نوآوری در ارزشیابی برنامه درسی (ارزشیابی)
 - مدیریت برنامه درسی (مدیریت و رهبری آموزشی)

مثال: تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی

- طراحی و اجرای راهنمای آموزشی کارآموزی آموزش بهداشت در جهت برطرف کردن نیاز آموزشی جامعه: کاربردی کردن کارآموزی در راستای آموزش پاسخگو
- طراحی و برگزاری دوره آموزش پیش بالینی برای ارتقای توانمندی های عملی و ابزاری دانشجویان دوره کارشناسی رشته هوشبری و ارزیابی عملکرد دانشجویان در انجام مهارت ها در بالین بیماران به روش DOPS
- طراحی و اجرای الگوی مناسب جهت آموزش مراقبت معنوی در دانشکده های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ایران
- ارتقا آموزش عملی دانشجویان داروسازی دانشگاه ع پ شهید بهشتی با استفاده از آزمایشگاه مهارت های بالینی و روش های نوین آموزشی

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

ارزشیابی

ارزشیابی برنامه و موسسه

- تدوین استاندارد و شاخص های اعتباربخشی
- ارزشیابی گروه های آموزشی
- اعتباربخشی برنامه ای و موسسه ای

ارزیابی فراگیران

- انواع آزمون
- تحلیل آزمون
- ارزشیابی آزمون

کمیت و کیفیت آموزشی اساتید

- ارزیابی فراگیر از استاد
- همکار از همکار
- ...

• شامل **نمیشود**:

- طراحی سامانه های ارزشیابی
- ارزیابی اثربخشی مشاوره دانشجویی
- نیازسنجی آموزشی
- برنامه ریزی راهبردی
- ارزشیابی فرایندهای آموزشی (اگر جزئی از اجرای فرایند باشد)

مثال: ارزشیابی آموزشی

- ارزشیابی دوره دکترای تخصصی بهداشت باروری ایران بر اساس الگوی سیپ
- طراحی ابزار سنجش و ارزشیابی اثربخشی عملکرد اساتید در عرصه آموزش علوم پزشکی
- اجرای آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی (DOPS) در ارزشیابی مهارت‌های بالینی دانشجویان شنوایی سنجی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- طراحی و اجرای شیوه نامه جامع ارزشیابی آموزشی سالیانه اساتید و نقش آن بر اثربخشی کمی و کیفی آموزش از دیدگاه اساتید دانشگاه ع پ بیرجند
- طراحی الگوی اعتباربخشی جامع در دانشگاه علوم پزشکی شیراز

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

یاددهی و یادگیری

• شامل

- الگوها و مدل های تدریس
- یادگیری در گروه های کوچک / گروه های بزرگ
- آموزش بالینی
- یادگیری از همتایان
- یادگیری در عرصه

• شامل **نمیشود:**

- تولید ابزار/ محصول آموزشی مورد استفاده در فرایند یاددهی-یادگیری
- روش های تدریس که در تدوین برنامه درسی آمده است (حیطه تدوین و بازنگری برنامه درسی)
- روش آموزش مبتنی بر فضای مجازی (حیطه یادگیری الکترونیکی)

مثال: یاددهی – یادگیری

- طراحی و ساماندهی طرح منتورینگ در دانشکده پزشکی شیراز و تقویب آموزش مبتنی بر دانش عمیق از طریق این طرح
- مدرسه تابستانی بین المللی سلامت عمومی ایران با محوریت آموزش سلامت جهانی به دانشجویان علوم پزشکی
- طراحی و اجرای فرایند نظارت بالینی بر اعمال جراحی دستیاران تخصصی و فلوشیپ چشم پزشکی و ارائه بازخورد همزمان در برنامه آموزش بالینی گروه چشم پزشکی در مرکز درمان آموزشی شهید دکتر لبافی نژاد

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

طراحی و تولید محصولات آموزشی

- هر نوع ابزار، مواد، رسانه و فناوری آموزشی است که امکان بکارگیری در عرصه های آموزشی را دارد.
- باید حداقل یک نمونه تولید شده و طرح تجاری سازی داشته باشد.
- شامل

شبیه سازی	بازی سازی	راهنمای مطالعه و درسنامه	تیزر دیجیتال	پویانمایی	پادکست	فیلم آموزشی
ابزارهای معاینه تخصصی با قابلیت آموزشی	مجت	اپلیکیشن موبایل	سامانه های آموزشی	نرم افزارهای آموزشی	هولوگرام سه بعدی	واقعیت مجازی و افزوده

- شامل **نمیشود**:
- محصولی که مجری، فرایند تولید آن را انجام نداده و صرفا از آن استفاده کرده است.
- محصولی که صرفا کارکرد بهداشتی و درمانی دارند.

مثال: طراحی و تولید محصولات آموزشی

- طراحی و ساخت الگوی دندانی استاندارد جهت آموزش درمان ریشه
- طراحی و ساخت نرم افزار آناتومی مقطعی مغز و جمجمه
- استفاده از شبیه ساز بیحسی اسپینال و اپیدورال در آموزش دانشجویان و دانش
آموختگان رشته های پرستاری، بیهوشی و اتاق عمل
- کتابهای مرجع آموزش پزشکی عمومی طرح Reform (دستگاه پوست و
بیوشیمی)
- طراحی، ساخت و ارزیابی دستگاه تسهیل کننده ماساژ قلبی در احیای قلبی ریوی
بزرگسالان

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

مدیریت و رهبری آموزشی

• شامل

- برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی در آموزش علوم پزشکی
- نیازسنجی در راستای ارتقای مدیریت و رهبری آموزشی
- طراحی، اجرا و ارزشیابی فرایندهای ارتقا کیفیت آموزش علوم پزشکی
- رهبری تغییر و تحول در آموزشی علوم پزشکی
- جذب و بکارگیری نیروی انسانی اثربخش در آموزش علوم پزشکی
- ظرفیت سازی فردی و سازمانی در راستای مدیری و رهبری تغییرات آموزشی
- پیاده سازی راهکارهای ارتقای انگیزه اساتید، دانشجویان و کارکنان آموزش
- بکارگیری زیرساختهای فناوری اطلاعات برای بهینه سازی امور مرتبط با مدیریت آموزشی
- مدیریت فضا، امکانات و خدمات آموزشی
- مدیریت برنامه درسی
- استقرار نظام حمایت از دانشجویان

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

مدیریت و رهبری آموزشی

• شامل **نمیشود**:

- مدیریت امور اداری و مالی آموزش
- مدیریت فضای مجازی و نرم افزارهای مرتبط
- طراحی، ساخت و بکارگیری تجهیزات آموزشی
- توانمندسازی دانشجویان

مثال: مدیریت و رهبری آموزشی

- نقشه راه بین المللی سازی آموزش علوم پزشکی ایران
- اقتصاد سنجی در آموزش: طراحی مدلی قابل تسری به سایر رشته ها بر اساس اطلاعات دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی
- توسعه صلاحیتهای آموزشی دانشجویان پرستاری در ارتقا کیفیت خدمات کمیته خودمراقبتی دانش ع پ مشهد: پیوند آموزش و خدمت

حیطه های مختلف فعالیتهای آموزشی

یادگیری الکترونیکی

• شامل

- ارائه آموزش از طریق اینترنت - همزمان مانند کلاس مجازی (مجازی / ترکیبی)
- ارائه آموزش از طریق اینترنت- غیرهمزمان مانند LMS (مجازی / ترکیبی)
- ارائه آموزش با استفاده از واقعیت افزوده یا واقعیت مجازی
- ارائه آموزش از طریق شبیه سازی رایانه ای (بیمار مجازی)
- آموزش از طریق فناوری همراه

• شامل **نمیشود**:

- تولید محتوای الکترونیکی
- مجازی کردن فرایندهای اداری / اجرایی مانند نرم افزار ارزشیابی اساتید و مدیریت آموزش

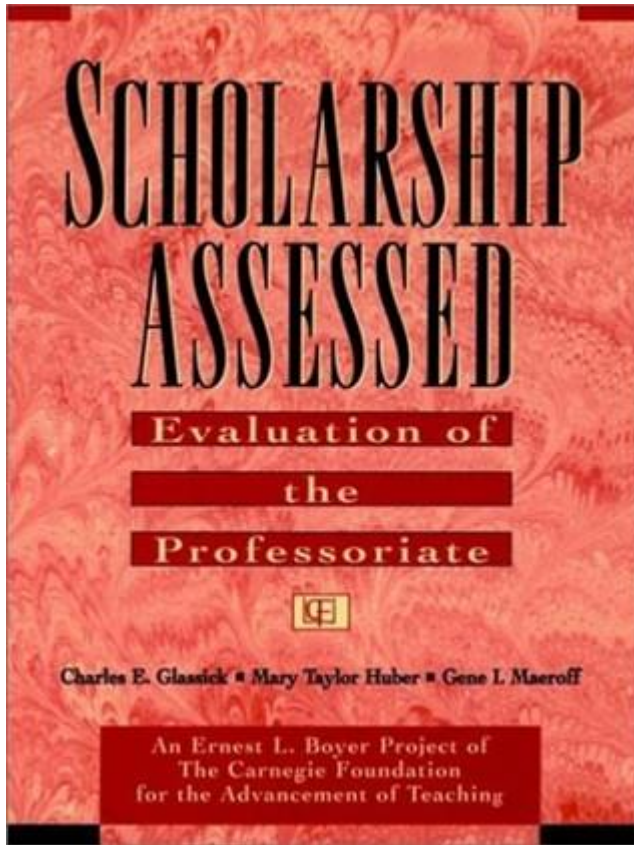
مثال: حیطة یادگیری الکترونیکی

- توسعه استفاده از آموزش مجازی در دانشگاه های علوم پزشکی کشور از طریق فراهم سازی سیستم مدیریت یادگیری الکترونیکی و توانمندسازی اعضای هیات علمی برای کاربری آن
- ارتقا کیفیت تدریس درس تریاژ با استفاده از روش تدریس به شیوه ویدئو کست، مطابق با حرکت سریع علم و دانش و تغییر مداوم نیازهای جوامع انسانی
- طراحی، تولید محتوا و ارائه دوره آموزش ترکیبی (مجازی-حضوری) OTC therapy برای دانشجویان داروسازی به منظور ارتقا دانش و مهارت تجویز و مدیریت داروهای بدون نسخه در داروخانه
- ارتقا مهارت حل مساله دانشجویان با استفاده از نرم افزار ترسیم نقشه ذهنی (Freeplane) در دوره کارآموزی فناوری اطلاعات سلامت
- برنامه آموزشی مبتنی بر توانمندی ترکیبی توانمندسازی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

ارزیابی فعالیتهای دانش پژوهی

معیارهای گلاسیک (1997)

1. دارا بودن اهداف مشخص (Clear goal)
2. کسب آمادگی کافی (adequate preparation)
3. استفاده از متدولوژی مناسب (appropriate methods)
4. نتایج قابل توجه (significant results)
5. ارائه موثر (effective presentation)
6. بازبینی نقادانه (reflective critique)

۱. دارا بودن اهداف مشخص (Clear goal)
۲. کسب آمادگی کافی (adequate preparation)
۳. استفاده از متدولوژی مناسب (appropriate methods)
۴. نتایج قابل توجه (significant results)
۵. ارائه موثر (effective presentation)
۶. بازبینی نقادانه (reflective critique)

ارزیابی فعالیتهای دانش پژوهی ...

معادل در پژوهش	سوالات مورد نظر	معیار گلاسیک (حوزه آموزش)
بیان مساله ضرورت کار	- آیا اهداف و مقاصد نهایی دانش پژوهی روشن و مشخص است؟ - آیا اهداف قابل دسترسی و واقعی برای دانش پژوهی تعریف شده است؟ - آیا اهداف و مقاصد تعیین شده به سوال با اهمیتی پاسخ میدهد؟	دارا بودن اهداف مشخص
چارچوب نظری پژوهش های قبلی	- آیا دانش پژوه به درک مناسبی از موضوع مورد نظر دست یافته است؟ (دانش کلی) - آیا دانش پژوه، دانش و تخصص لازم برای انجام فعالیت علمی را دارد؟ (دانش تخصصی) - آیا اطلاعات و دانش کافی برای انجام فعالیت دانش پژوهی گردآوری شده است؟ (تجربیات دیگران)	کسب آمادگی کافی
روش و ابزار کار	- آیا روش مناسبی را برای دستیابی به اهداف را انتخاب نموده است؟ - آیا روش انتخاب شده در عمل به خوبی اجرا شده است؟ - آیا توانایی تغییر و کنترل فرایند دانش پژوهی را برای حصول نتیجه دارا است؟	استفاده از متدولوژی مناسب

۱. دارا بودن اهداف مشخص (Clear goal)
۲. کسب آمادگی کافی (adequate preparation)
۳. استفاده از متدولوژی مناسب (appropriate methods)
۴. نتایج قابل توجه (significant results)
۵. ارائه موثر (effective presentation)
۶. بازبینی نقادانه (reflective critique)

... ارزیابی فعالیتهای دانش پژوهی

معیار گلاسیک (حوزه آموزش)	سوالات مورد نظر	معادل در پژوهش
نتایج قابل توجه	- آیا اهداف و سوالات مورد نظر پاسخ داده شده اند؟ - آیا نتایج حاصله باعث گسترش مرزهای دانش در حوزه علمی خود شده است؟ - آیا حیطه های جدیدی را برای ادامه کار بوجود آورده است؟	نتایج و یافته ها
ارائه موثر	- آیا دانش پژوه، شیوه مناسبی برای ارائه کار خود به سایرین در نظر گرفته است؟ - آیا شیوه مناسبی برای ارتباط با مخاطب انتخاب و سازماندهی نموده است؟ - آیا نحوه ارائه وی منسجم و شفاف بوده است؟	ارائه در همایش انتشار در مجلات علمی پژوهشی
بازبینی نقادانه	- آیا دانش پژوه کار خود را به طور نقادانه مورد بررسی و تحلیل قرار داده است؟ - آیا شواهدی برای نقد رد یا تایید دیدگاه های خود ارائه داده است؟ - آیا شیوه ای برای ارزیابی و نقد فعالیت انجام شده خود را در پایان ارائه داده است؟	بحث و نتیجه گیری محدودیت ها پیشنهادهات

چه فعالیتی دانش پژوهی آموزشی است؟

- بدیع و نوآورانه باشد.

- انجام برای اولین بار

- سطح نوآوری

- گروه آموزشی

- دانشکده

- دانشگاه

- کشوری / جهانی

- معیارهای گلاسیک را دارا باشد.

مثال: معیارهای گلاسیک یک فعالیت دانش پژوهی آموزشی

• فرض کنید مدیر گروه دیپارتمان، از شما می خواهد که موضوع کم بودن قبولی رزیدنتهای دیپارتمان را در مورد مشخص نموده و برای آن راه حلی پیشنهاد نمایید.

• **مسئله:** کم بودن تعداد قبولی در آزمون مورد تخصصی

منبع: راهنمای کسب امتیاز دانش پژوهی، د ع پ شهید بهشتی

مثال ...

- بررسی اولیه انجام می دهید.
- نتایج بررسی:
- تعداد قبولی های در ۵ سال گذشته زیر ۵۰ درصد
- قبولی در آزمون ارتقا داخلی بیش از ۹۰ درصد
- کسب رتبه پایین در رتبه بندی گروه های آموزشی
- علتش آن عدم توجه به آزمون های صلاحیت بالینی (OSCE)
- پیشنهاد به مدیر گروه
- تغییر آزمون ارتقا به آزمون OSCE
- عدم تجربه اعضای گروه در برگزاری آزمون OSCE
- تبیین مساله
- نیازسنجی
- اهداف واقع بینانه

معیار اول گلاسیک

دارا بودن اهداف مشخص

مثال ...

- تعیین اهداف شفاف

- هدف اصلی

- دستیابی به روشی مطمئن برای ارزیابی توانمندیهای واقعی دانشجویان گروه آموزشی

- اهداف فرعی

- مرور مقالات و تعیین اهمیت و جایگاه آزمون‌های ارزیابی توانمندی
- آشنایی با OSCE
- پایلوت آزمون
- ارزشیابی آزمون
- بررسی و انتشار نتایج

معیار اول گلاسیک

دارا بودن اهداف مشخص

مثال ...

معیار دوم گلاسیک

آماده سازی کافی

- کسب اطلاعات اولیه
- از یک کارشناس آموزشی
- از واحد توسعه آموزش دانشکده
- از مطالعه یک کتاب

مثال ...

معیار دوم گلاسیک

آماده سازی کافی

- کسب اطلاعات بیشتر
- نوشتن و اجرای استراتژی جستجو
- مرور مقالات مرتبط
- مقایسه این روش با سایر روش ها
- آشنایی با نمونه های قبلی در موقعیت های مختلف

مثال ...

معیار دوم گلاسیک

آماده سازی کافی

- شرکت در کارگاه عملی
- استفاده از تجربه قبلی سایر همکاران در گروه های دیگر
- مشورت با مدیر گروه جهت تامین منابع مورد نیاز
- پیشنهاد برگزاری در انتهای دوره کارآموزی

مثال ...

معیار دوم گلاسیک

آماده سازی کافی

- محاسبه هزینه اجرای آزمون با ۴ استیشن و برای ۱۰ کارآموز
- محاسبه نفقات مورد نیاز
- تعداد بیمارنما
- تعیین محل مورد نیاز

مثال ...

- تنظیم سناریوهای آزمون
- تمرین بیمارناها (SP)
- برگزاری برنامه تمرینی با تیم اجرایی

معیار سوم گلاسیک

متدولوژی مناسب

مثال ...

- برگزاری آزمون واقعی

معیار سوم کلاسیک

متدولوژی مناسب

مثال ...

معیار سوم گلاسیک

متدولوژی مناسب

- ارزشیابی آزمون
- نظرخواهی از دانشجویان
- نظرخواهی از اساتید همکار
- تحلیل آزمون

مثال ...

- اطلاع از نقاط قوت و ضعف کارآموزان گروه آموزش خود

معیار چهارم گلاسیک

نتایج مهم و قابل توجه

مثال ...

- ارائه گزارش در جلسه گروه آموزشی
- شنیدن نقد همکاران

معیار پنجم گلاسیک

انتشار عمومی

معیار ششم گلاسیک

تعامل نقادانه

مثال ...

- برطرف کردن نقایص دوره اول و اجرای موفقیت آمیز دوره دوم

معیار سوم گلاسیک

متدولوژی مناسب

مثال ...

- اجرای آزمون ارتقا داخلی دستیاران
- در ادامه: گرفتن نتایج خوب (قبولی ۱۰۰ درصد دستیاران در آزمون مورد)

معیار سوم گلاسیک

متدولوژی مناسب

معیار چهارم گلاسیک

نتایج مهم و قابل توجه

مثال ...

معیار پنجم گلاسیک

انتشار عمومی

- تهیه فیلم اجرای آزمون
- در اختیار قرار فیلم به سایر همکاران
علاقمند
- گزارش کار به مسئولین آموزش

مثال ...

- انتشار نتایج در یک مقاله
- ذکر نقاط قوت و ضعف در مقاله
- توصیه به دیگران

معیار پنجم گلاسیک

انتشار عمومی

معیار ششم گلاسیک

تعامل نقادانه

- ارائه مستندات فعالیت انجام شده در قالب فرم مخصوص فعالیتهای دانش پژوهی آموزشی و ارسال اطلاعات از طریق سامانه فعالیتهای نوآورانه وزارت بهداشت، جهت ارزشیابی دانش پژوهی آموزشی و اخذ امتیاز.

نمونه کار انجام شده

چهاردهمین جشنواره آموزشی
اردیبهشت ۱۴۰۰ - شیراز

مطهری شهید

قابل تقدیر

توسعه رشته انفورماتیک بالینی به عنوان یک گرایش نوین تخصصی پزشکی از طراحی و اجرای
نیازسنجی تا تعیین محتوا

Development of “Clinical Informatics” as a new discipline from the design and
implementation of needs assessment to content determination

دانشگاه: کرمان

صاحب فرآیند: دکتر افشین صرافی نژاد

همکاران فرآیند: دکتر کامبیز بهاء الدین بیگی، دکتر محمد مهدی قائمی، دکتر رقیه ارشاد سرابی، دکتر نوشین کهن،
دکتر علیرضا امیریگی، دکتر افزله افضلی، دکتر سلیمان احمدی، دکتر فرهاد فاتحی

گروه فناوری اطلاعات سلامت / مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

5/27/2023

دارا بودن اهداف مشخص (Clear goal)

هدف کلی: طراحی و اجرای نیاز سنجی و تعیین محتوای کوریکولوم آموزشی «انفورماتیک بالینی»
اهداف اختصاصی:

- (۱) نیاز سنجی انفورماتیک بالینی پزشکان متخصص بالینی دانشگاه های علوم پزشکی کشور
- (۲) طراحی محتوای دوره آموزشی ترکیبی کوریکولوم فلوشیپ «انفورماتیک بالینی» برای پزشکان متخصص بالینی دانشگاه های علوم پزشکی کشور
- (۳) طراحی محتوای دوره پودمانی آموزشی ترکیبی «انفورماتیک بالینی» برای دستیاران
- (۴) طراحی محتوای واحد درسی دوره آموزشی ترکیبی «انفورماتیک بالینی» برای دانشجویان پزشکی

کسب آمادگی کافی (adequate preparation)

بیان مسئله:

تجربیات خارجی:

با وجود اینکه ایده استفاده از رایانه در پزشکی به عنوان یک فناوری پیشرفته در اوایل قرن بیستم مطرح شد، اما تا سال های ۱۹۵۰، انفورماتیک در ایالات متحده تأثیری نداشت و در اواخر دهه ۱۹۵۰ تحت نظارت لدلی در مورد استفاده از رایانه در زیست‌شناسی و پزشکی مطرح شد. در سال‌های ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۰ سیستم‌های اطلاعات بالینی در مقیاس بزرگ، از جمله سیستم‌های اطلاعاتی بیمارستانی (به عنوان مثال، HELP در بیمارستان LDS یوتا) و سیستم‌های الکترونیکی مدارک پزشکی (به عنوان مثال، PROMIS در دانشگاه ورمونت) در موسسات پیشگام دانشگاهی شروع به ظاهر شدن نمودند که بعداً توسط محصولات تجاری با قابلیت‌های محدود دنبال شدند. سیستم MYCIN برای تشخیص و درمان باکتریایی و مننژیت در استنفورد توسعه یافت و ارزیابی گردید. تعداد زیادی از دانشگاه‌های معتبر جهان به تربیت دانشجو در این رشته می‌پردازند. این

تجربیات داخلی:

فعالیت در زمینه انفورماتیک پزشکی در ایران بعد از انقلاب فرهنگی و تأسیس دانشگاه‌های علوم پزشکی در سال ۱۳۶۴ به‌طور عملی آغاز گردید. به صورت آکادمیک با ارائه برنامه‌های درسی رشته مذکور توسط دانشگاه‌های علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، و مشهد و پس از برگزاری جلسات متعدد توسط حوزه معاونت آموزشی وزارت بهداشت در سال ۱۳۸۷ و با پیگیری بورد مدیریت اطلاعات بهداشتی و بر اساس مستندات موجود در وزارت بهداشت در سال ۱۳۸۸، در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری، راه اندازی گردید. در اولین دوره پذیرش این رشته در مقطع دکتری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد و دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و دانشگاه علوم پزشکی تهران، برای پذیرش دانشجو در این رشته مجوز گرفتند. در اولین دوره کارشناسی ارشد نیز دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران و دانشگاه علوم پزشکی ایران تنها دانشگاه های پذیرنده دانشجو بودند که در سال ۱۳۹۰، دانشگاه‌های علوم پزشکی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی شیراز و دانشگاه علوم پزشکی تربیت مدرس نیز به لیست دانشگاه‌های پذیرنده دانشجو اضافه شدند. از سال ۱۳۹۴ دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر

انفورماتیک بالینی مطالعه و استفاده از داده ها و فن آوری اطلاعات برای ارائه خده برای نظارت و خود مراقبتی است. داده ها و سیستم های حمایت از تصمیم بالینی مراقبین سلامت مورد استفاده قرار می گیرند. انفورماتیک بالینی از سه رکن اصلی شده است و در برخی منابع دیگر ارکان تشکیل دهنده آن را به نظام سلامت، مراقب تعبیر کرده اند که به هر حال هدف آن ارتقای کیفیت مراقبت موثر، مشارکت دادن دانش زیست پزشکی می باشد. انجمن انفورماتیک پزشکی آمریکا (AMIA) انفورماتیک و فناوری اطلاعات برای ارائه خدمات سلامت و درمان است. همچنین انفورماتیک عملیاتی مورد اشاره قرار می گیرد. به علاوه انفورماتیک بالینی شامل تصمیم گیری بالینی تا تصاویر بصری (از قبیل رادیولوژی، پاتولوژی، درماتولوژی) سیستم های ورودی دستورات ارائه دهنده؛ و از طراحی سیستم تا پیاده سازی در محیط های کاربری، زیر مجموعه جدید انفورماتیک بالینی بر بهبود سطح سیستم اطلاعات سلامت (HIT)، تجزیه و تحلیل داده ها، پشتیبانی تصمیم گیری دارد. بخش انفورماتیک بالینی یکی از اولین بخش های تخصصی در پزشکی دیده اند، کمک می نماید تا ضمن درک بهتر از مفاهیم سیستمیک، خود کنند. برخی مزایای انفورماتیک بالینی برای بیماران و عامه اجتماع، کاهش هماهنگی و کارایی مراقبت ها می باشد.

استفاده از متدولوژی مناسب (appropriate methods)

شرح مختصر:

نیازسنجی در این مطالعه بر اساس دو گام اصلی صورت گرفت:

۱. نیازسنجی از جامعه مشتمل بر مرور مطالعات، مستندات داخلی - خارجی و مصاحبه با متخصصان گروه های آموزشی مرتبط.
۲. نیازسنجی از فراگیران از طریق بررسی نظرات متخصصین بالینی، دستیاران و دانشجویان پزشکی با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه

اجرای این نیاز سنجی ها، با تکیه بر منابع موجود و توانمندی تیم اجرا، چندین مرحله با عناوین زیر انجام شد.

۱. جستجوی کلیه پایگاه های معتبر علمی با کلیدواژه Clinical Informatics
۲. استخراج ۱۴۰ واژه منتخب کاربردی انفورماتیک بالینی از کتاب Clinical Informatics Literacy
۳. مجموعه محتوای اصلی استخراج شده از منابع
۴. انجام مطالعه تطبیقی در خصوص برنامه آموزشی رشته فلوشیپ انفورماتیک بالینی در دانشگاه های معتبر جهان
۵. بررسی کوریکولوم پزشکی عمومی
۶. بررسی کوریکولوم رشته سلامت از دور

ماحصل این مراحل از طراحی دوره آموزشی، شناسایی لیستی از نیازهای موجود و مدل مناسب برنامه می باشد.

- علاوه بر موارد فوق، در چندین فاز پیاپی، با استفاده از ابزار پرسشنامه کاغذی و آنلاین، و همچنین برگزاری جلسه بحث متمرکز نیازهای دانشی مرتبط با انفورماتیک بالینی در گروه های مختلف مخاطب سنجش شد. جزئیات روش اجرا و نتایج هر یک از این پروژه ها که هر کدام به تنهایی بخشی از پروژه اصلی بوده و به صورت یک طرح تحقیقاتی کوچک انجام شده اند.

- جهت ادغام کل نظرات استخراج شده از مراحل قبلی و اولویت بندی نیازها جهت ای با حضور بیست نفر از متخصصان این حوزه، به روش گروه اسمی میزان اهمیت دوره توسط هر شرکت کننده تعیین گردید. در این جلسه بر نیازهای آموزشی مشد شد و نیازهای دارای اولویت برای سایر مراحل برنامه ریزی، جمع بندی و مکتوب

تهیه پرسش نامه ابتدا مقالات و کتب مرجع مختلفی مورد بررسی قرار گرفتند و موارد مرتبط با این پژوهش از آن ها استخراج گردید. همچنین به منظور طراحی سوالات باز پاسخ، چندین جلسه با حضور اعضای تیم طرح و کارشناسان خبره آموزش پزشکی برگزار گردید. پرسش نامه اولیه توسط ۲ پزشک همکار طرح و ۲ نفر دیگر از پزشکان که متخصص انفورماتیک پزشکی نیز می باشند ویرایش گردید و مورد تأیید نهایی قرار گرفت.

برای برنامه ریزی برگزاری جلسه فوکوس گروپ به کلیه مدیر گروه های دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نامه اداری جهت معرفی یک عضو از گروه به عنوان فردی آگاه به مسائل کامپیوتر و انفورماتیک برای شرکت در جلسه فوکوس گروپ ارسال گردید و پس از آن به کلیه اعضای معرفی شده از گروه ها دعوت نامه رسمی ارسال شد. هماهنگی های لازم برای جلسه اعم از فیلم برداری، تهیه هدایا، تدارکات لازم و ... نیز انجام شد و جلسه در تاریخ ۷ بهمن ماه ۱۳۹۸ برگزار گردید.

در این پژوهش در مجموع از ۲۰ پزشک متخصص بالینی برای شرکت در جلسه بحث تخصصی به شیوه گروه متمرکز (فوکوس گروپ) دعوت بعمل آمد که در نهایت ۱۶ متخصص بالینی در جلسه شرکت نمودند که رشته های اورولوژی، قلب، پوست، جراحی عمومی، روانپزشکی، آنکولوژی، رادیولوژی، روماتولوژی، زنان و زایمان، طب اورژانس، جراحی مغز و اعصاب، داخلی،

نتایج قابل توجه (significant results)

نتایج حاصل:

کشور ایران، برای حصول به موفقیت های مختلف نیاز به تربیت نیروی انسانی ماهر و متعهد دارد. موضوع انفورماتیک بالینی به عنوان یک گرایش مهم تخصصی یا نیمه تخصصی در حوزه پزشکی، مقوله ای است که نمی توان اثر آن را در عملکرد مثبت و مؤثر پزشکان نادیده گرفت. انتظار می رود اجرای این پروژه که بخش اول آن شامل نیازسنجی و طراحی کوریکولوم آموزشی ترکیبی فلوشیپ انفورماتیک بالینی ویژه پزشکان متخصص بالینی، دوره پودمانی ویژه دستیاران و واحد درسی ویژه دانشجویان پزشکی به اتمام رسیده و آماده اجرای آن در کشور هستیم، سبب افزایش سطح دانش تمامی گروه های مخاطب، افزایش توانمندی آنان در عرضه مراقبت های کیفی به بیمار و ارتقاء کیفیت مستندات قانونی مرتبط با خدمات بالینی گردد.

بدیهی است که سنجش نتایج خاص اجرای فعالیت پس از انجام آن مقدور خواهد بود، اما در بخش طراحی و نیازسنجی نتایج بسیار ویژه ای و حتی در برخی موارد کاملاً دور از انتظار حاصل شده است. در مجموع با انجام این بخش از پروژه بزرگ مشخص شد که پزشکان واقعاً دانش و آگاهی کافی در زمینه انفورماتیک بالینی و کاربردهای خاص آن ندارند، وجوه مختلف آن را نمی شناسند و به مبانی پایه کار با کامپیوتر نیز به شکلی متفاوت نگاه می کنند، اما اکثریت آنها به شدت علاقه مند به یادگیری مباحث کاربردی برای استفاده در حوزه کاری خودشان هستند و تمایل دارند با استفاده از کامپیوترها و ابزارهای دیجیتال، بتوانند در بهترین و سریعترین شکل ممکن، به عرضه خدمت تخصصی خود بپردازند.

ارائه موثر (effective presentation)

شیوه های تعامل:

تعامل با محیط

مقدمات این پروژه از سال ۱۳۹۵ آغاز شده و برخی اقدامات اولیه برای معرفی رشته و جایگاه آن و جذب مخاطبین مرتبط در سالهای ۹۶ تا ۹۹ انجام گردیده است. فعالیت‌هایی نظیر: کنفرانس بین المللی مجازی با عنوان «انفورماتیک بالینی» در تیرماه ۱۳۹۶، کنفرانس بین المللی مجازی در شهریور ۹۶ با عنوان «ارتباط مهندسی پزشکی و انفورماتیک پزشکی»، راه اندازی وب سایت تعاملی برای موضوع مأموریت ویژه انفورماتیک بالینی در کلان منطقه هشت آمایشی کشور (<http://cim.kmu.ac.ir/>)، برگزاری کارگاه آموزشی سلامت همراه، برگزاری کارگاه آموزشی مدلسازی داده و فرآیند در سیستم های اطلاعات سلامت، برگزاری وبینار کشوری معرفی پروژه اجرا شده با حمایت انجمن علمی انفورماتیک پزشکی ایران برگزاری پنل علمی در دومین همایش کشوری انفورماتیک پزشکی (۱۳۹۷) و طرح مسئله انفورماتیک بالینی، ارائه خدمات به بیمارستان کنگ و ارائه خدمات به بیمارستان کمالی (۱۳۹۸) با عنوان معرفی رشته انفورماتیک بالینی به نام

بازبینی نقادانه (reflective critique)

شیوه های نقد:

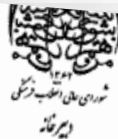
آنچه که می توان از دید صاحبان فرآیند به عنوان مهمترین نقد این فرآیند مطرح نمود مسئله نو بودن و کاملاً ناآشنا بودن موضوع برای گروه های پزشکی است. در اکثریت برخوردهای حضوری و مصاحبه های نیمه ساختاریافته با پزشکان و متخصصین بالینی، نه تنها به مبانی انفورماتیک پزشکی آشنا نبوده و نیستند، بلکه حتی بسیاری از افراد به هیچ عنوان نام این رشته و گرایش را شنیده اند و اصلاً از مباحث نیمه تخصصی آن نظیر سیستم های اطلاعات سلامت و سامانه های پشتیبان تصمیم گیری مطلع نمی باشند و این مسئله کار را برای معرفی و جا انداختن لزوم آموزش در این زمینه بسیار دشوار می سازد. علاوه بر موارد فوق، مهمترین محدودیت محتمل در اجرای این طرح، تصویب مفاد کلی و پذیرش کوریکولوم در شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی و بویژه در شورای بورد تخصصی پزشکی کشور است که با برنامه ریزی و ارجاع رسمی پروژه از سوی مراکز مجری و حامیان (نظیر دانشگاه علوم پزشکی مجازی) امید است که موضوع به شکل علمی پیگیری شود و پس از اخذ مجوزهای لازم، مبتنی بر اصول آموزش عالی کشور به اجرا درآید.

اما از نظر اینجانب (مجری) ذکر این نکته ضروری است که مدل توسعه و ارتقاء و شناخت صحیح و پیشرفت گرایش تخصصی انفورماتیک بالینی و همچنین تمامی رشته های مرتبط با انفورماتیک سلامت به گونه ای شش به مدل توسعه رشته آموزش

شیوه نامه ارزشیابی فعالیتهای دانش پژوهی آموزشی

(بند ۶ ماده ۲ آیین نامه ارتقای اعضای هیات علمی دانشگاهها)

ویرایش دوم - مرداد ماه ۱۳۹۸

جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی انقلاب فرهنگی

تاریخ:
پوست:

بند	موضوع	حداکثر امتیاز در واحد کار یا نیم سال	حداکثر امتیاز در هر موضوع	حداقل امتیاز لازم در هر دوره ارتقا
۶	دانش پژوهی آموزشی برای به کارگیری روش های نوین در برنامه ریزی، پساده سازی و ارزشیابی فعالیتهای آموزشی با ارائه مستندات آن، امتیازهایی به شرح بندهای یک تا شش منظور می شود: هر فعالیت دانش پژوهی براساس اصول علمی ارزشیابی دانش پژوهی و رعایت معیارهای شش گانه گلاسیک (Glassik) به شرح زیر مورد بررسی و ارزشیابی قرار می گیرد: - اهداف مشخص - آماده سازی کافی - استفاده از روش های مناسب - ارائه نتایج مهم - معرفی مؤثر برنامه - برخورد نقادانه	-	۴۰	-

5/27/2023

پیوست شماره هشت

شیوه نامه ارزشیابی فعالیتهای دانش پژوهی آموزشی (بند ۶ ماده ۲ آیین نامه ارتقای اعضای هیات علمی دانشگاهها) ویرایش دوم - مرداد ماه ۱۳۹۸

مقدمه:

دارا بودن یک نظام آموزشی و پژوهشی پویا و بالنده مستلزم حفظ جایگاه مؤسسات آموزش عالی در جهت انجام هر سه حیطه فعالیت آنها شامل آموزش، پژوهش و ارائه خدمت است. از آنجا که فعالیتهای آموزشی بخش مهمی از رسالت مؤسسات آموزش عالی و قسمت عمدهای از عملکرد اعضای هیات علمی را تشکیل می دهند، ضروری است تلاش و کوشش ایشان در این عرصه نیز به نحو مناسب ارزیابی و ارزش گذاری شود. وجود چنین ساز و کاری موجب خلق و تلاش صاحبان خرد و اندیشمندان و تلاشگران عرصه های آموزش می باشد. این شیوه نامه به منظور اجرای بهینه ارزشیابی فعالیتهای دانش پژوهی آموزشی (بند ۶ ماده ۲ آیین نامه ارتقای اعضای هیات علمی دانشگاهها) تدوین شده است.

ماده ۱. هدف:

هدف از تدوین این شیوه نامه تعیین چگونگی مستند ساختن، ارزیابی جامع، دقیق و منصفانه و امتیازدهی آموزشی (آماده سازی مناسب) و دارای نتایج مشخص است.

ماده ۲. تعاریف:

۱- آموزش دانشورانه: فعالیت آموزشی نوآورانه است که دارای اهداف شفاف و توسعه آموزش علوم پزشکی کشور انجام گرفته است.

نکات مهم شیوه نامه

- در فرایند ارائه و ارزشیابی فعالیت های دانش پژوهی:
 - لازم است فرد متقاضی، مستندات، شواهد و مدارک لازم در خصوص فعالیتهای مورد نظر را در سامانه ملی فعالیتهای نوآورانه آموزشی به آدرس www.meded1.behdasht.gov.ir ثبت نماید.
 - در مستندات ارائه شده، تاییدیه اجرایی فعالیت آموزشی مورد نظر از بالاترین مقام آموزشی در سطح مورد نظر (سطح نوآوری) بایست ارائه شود.

سامانه ملی فعالیتهای نوآورانه آموزشی وزارت بهداشت

معاونت آموزشی / مرکز مطالعات

ثبت نام / ورود به سامانه

صفحه اصلی

راهنمای سامانه

تماس با ما

سامانه ملی فعالیتهای نوآورانه آموزشی

این سامانه که به منظور هدایت، ارزیابی و مدیریت پروپوزال های نوآورانه آموزشی (اعطای گرنت آموزشی)، امتیازدهی و کشوری پیش بینی شده است.

از اهداف فرعی این سامانه می توان به موارد زیر اشاره کرد:
• گروه فناوری اطلاعات سلامت / مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
• ذخیره، آرشیو، انتشار و به اشتراک گذاری فرایندهای نوآورانه آموزشی ارزشیابی شده در سطح دانشگاهی و ملی

5/27/2023

نکات مهم شیوه نامه

- در شیوه نامه مصادیق **تعامل با جامعه آموزشی** به شرح زیر:
 - برگزاری کارگاه آموزشی
 - ایراد سخنرانی در مورد نتایج فعالیت آموزشی صورت گرفته یا محصول آن به صورت مدعو در حوزه های وسیع تر (سایر گروه ها، دانشکده ها، دانشگاه ها)
 - ارائه نتایج در کنگره علمی
 - انتشار در مجلات علمی – پژوهشی
 - ثبت فعالیت در تارنمای مرتبط با نوآوری های آموزشی مانند MededPORTAL

نکات مهم شیوه نامه

- چه فعالیت آموزشی وارد فرایند داوری میشود؟
- مرتبط با حوزه آموزش یکی از **رده های**:
 - فراگیران علوم پزشکی (دانشجویان، دستیاران، آموزش مداوم)
 - اعضای هیات علمی
 - ~~آموزش سلامت عمومی~~
- در عمل به **اقدامی** برای بهبود کیفیت آموزش منجر شده باشد.
 - ~~طرح های آموزشی که صرفاً ماهیت نظریه پردازی و ارائه پیشنهاد بدون انجام مداخله دارند.~~
 - ~~پژوهش های آموزشی که صرفاً ماهیت تولید علم دارند و همراه با اقدامی برای اصلاح روندهای آموزشی نبوده اند.~~
- لازم است در زمان داوری، فرایند مورد نظر در **حال اجرا** باشد.
- فرایند به اندازه کافی در دانشگاه **استقرار** پیدا کرده باشد:
 - فعالیتی که اجرای مستمر دارد – **حداقل ۶ ماه** ادامه یافته یا محصول آن استفاده شده باشد.
 - فعالیتی که اجرای مکرر دارد – **حداقل دو بار** انجام شده یا مورد استفاده قرار گرفته باشد.
 - فعالیتی که اجرای یکباره اما تاثیر مستمر دارد – باید به **تصویب مراجع** ذی صلاح برسد.

نکات مهم شیوه نامه

- کمیته دانشگاهی دانش پژوهی میتواند **حداکثر تا سطح دانشگاه** (گروه، دانشکده و دانشگاه) فعالیت را امتیاز دهی کند.
- اگر فعالیت در سطح کشوری تقاضا شود، توسط **کمیته کشوری تایید** و محاسبه امتیاز میشود.
- فرایندهای آموزشی دانشگاهی که از **سال ۱۳۹۴ و بعد از آن** در مرحله کشوری جشنواره شهید مطهری رتبه کشوری کسب کرده یا قابل تقدیر شناسایی شدند، دانش پژوهی آموزشی شناخته میشوند.
- **رتبه کشوری**: کمیته دانشگاهی امتیاز آن را معادل فرایندهای کشوری محاسبه و اعلام میکند.
- **قابل تقدیر**: امتیاز آن معادل فعالیتهای دانشگاهی دانش پژوهی خواهد بود.

معادل سازی امتیازات دانش پژوهی آموزشی

• ماده ۲: امتیاز آموزشی (کل)

• ماده ۲ بند ۴: امتیاز پایان نامه

• ماده ۳: شرطی مقالات

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
سازمان آموزش

شماره: ۵۹۲۵/۵۰۰
تاریخ: ۱۳۹۸/۱۰/۰۹
محل: تهران

باسم حق تعالی که همه را خلق نموده است
باسم حق تعالی که همه را پرورش داده است
باسم حق تعالی که همه را تعلیم داده است
باسم حق تعالی که همه را هدایت نموده است
باسم حق تعالی که همه را برکت بخشیده است
باسم حق تعالی که همه را از آفت نجات داده است
باسم حق تعالی که همه را به سعادت رسانیده است

یا سلام و احترام

بر اساس مصوبه یکمصد و هشتاد و هشتمین جلسه هیات ممیزه مرکزی مورخ ۹۸/۹/۱۷ در خصوص جایگزینی امتیاز بند چهار ماده دو آیین نامه ارتقاء (۱۰ امتیاز شرطی پایان نامه) جهت متقاضیان ارتقاء به مراتب دانشیاری و استادی در رشته های فاقد دانشجویان تحصیلات تکمیلی و رشته های دکترای حرفه ای مقرر گردید:

الف) دانشگاههای دارای تحصیلات تکمیلی در دیگر رشته ها و یا رشته های دکترای حرفه ای: متقاضیان موظف به رعایت پنجاه درصد امتیاز (۵ امتیاز) از پایان نامه ها بودند و پنجاه درصد امتیاز (۵ امتیاز) دیگر می توانند از بند دانش پژوهی (بند ۶ ماده ۲) و یا از مقالات چاپ شده از طرحهای پژوهشی دانشگاهی خاتمه یافته به عنوان مجری یا همکار کسب کنند.

ب) دانشگاههای فاقد تحصیلات تکمیلی و یا رشته های دکترای حرفه ای: ده امتیاز پایان نامه از بند ۶ ماده ۲ (امتیاز دانش پژوهی) و یا از مقالات چاپ شده از طرحهای تحقیقاتی مصوب خاتمه یافته دانشگاه قابل احتساب خواهد بود. بدیهی است امتیاز مقالات استفاده شده به عنوان جانشین بند ۲ ماده ۲، در ماده سه ارتقاء لحاظ نخواهد شد.

دکتر سید لاریجانی
معاون آموزشی و
مدیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

گروه فناوری اطلاعات سلامت / مرکز مطالعات و توسعه آموزش / هیات ممیزه مرکزی

نکات مهم شیوه نامه

- معادل سازی امتیازات دانش پژوهی آموزشی در ماده ۳ آیین نامه ارتقا
- اگر **فعالیتی تمام معیارهای کلاسیک** را داشته باشد، امتیاز آن می تواند در ماده ۳ (حداکثر تا ۵۰ درصد امتیاز لازم اعم از شرطی و غیرشرطی) لحاظ شود.

ماده ۳ - شروط الزامی	بند ۶ ماده ۲
بند الف	مربی به استادیاری حداقل ۳۰ استادیاری به دانشیاری حداقل ۳۵ دانشیاری به استادی حداقل ۴۵
بند ب	مربی به استادیاری حداقل ۱۵ استادیاری به دانشیاری حداقل ۱۷.۵ دانشیاری به استادی حداقل ۲۲.۵
بند ج	مشارکت در دو فرایند کشوری دانش پژوهی آموزشی به عنوان صاحب اصلی فرایند
بند د	مشارکت در دو فرایند کشوری دانش پژوهی آموزشی به عنوان صاحب اصلی فرایند معادل یک مقاله انگلیسی از سه مقاله شرطی

نکات مهم شیوه نامه

• معادل سازی امتیازات دانش پژوهی آموزشی در ماده ۳ آیین نامه ارتقا

ماده ۳ - شروط الزامی	بند ۶ ماده ۲
بند د	کسب حداقل ۵ امتیاز از مقالات به زبان خارجی برای مرتبه استادیاری
بند ه	کسب حداقل ۷.۵ امتیاز از ۳ مقاله خارجی در مرتبه دانشیاری و کسب ۱۵ امتیاز از ۵ مقاله خارجی برای مرتبه استادی
	مشارکت (اعم از صاحب یا همکار) در هر فرایند دانش پژوهی دانشگاهی معادل یک مقاله (حداکثر تا ۲.۵ امتیاز)
	مشارکت (اعم از صاحب یا همکار) در هر فرایند دانش پژوهی دانشگاهی معادل یک مقاله - برای دانشیاری حداکثر تا ۳.۷۵ امتیاز (حداکثر تا دو فرایند دانش پژوهی) و برای استادی حداکثر تا ۷.۵ امتیاز (حداکثر تا چهار فرایند)

نکات مهم شیوه نامه

• معادل سازی امتیازات دانش پژوهی آموزشی در ماده ۳ آیین نامه ارتقا

ماده ۳ - شروط الزامی	بند ۶ ماده ۲
بند و	مشارکت در انتشار حداقل ۶ مقاله برای دانشیاری و ۸ مقاله برای مشارکت (اعم از صاحب / همکار) در هر فرایند دانش پژوهی آموزشی معادل مشارکت در یک مقاله - هر هیات علمی حداکثر تا ۳ فرایند دانش پژوهی آموزشی برای دانشیاری و چهار فرایند دانش پژوهی برای استادی
بند ز	امتیاز نفر اول و مسئول یکسان. در صورت تعدد، تصمیم گیری به عهده هیات ممیزه
	صاحبان فرایند حداکثر دو نفر را به عنوان صاحب اصلی فرایند معرفی میکنند- در صورت تعدد صاحبان اصلی فرایند تصمیم گیری به پیشنهاد کمیته کشوری و تایید هیات ممیزه میباشد.

نکات مهم شیوه نامه

- معادل سازی امتیازات دانش پژوهی آموزشی در ماده ۳ آیین نامه ارتقا

ماده ۳ - شروط الزامی	بند ۶ ماده ۲
بند ح شروط لازم برای استادی - یکی از ۳ مقاله در مجلات با if ۲ و بالاتر - یکی از مقالات بند شرطی حداقل ۲۰ ارجاع در اسکوپوس - اچ ایندکس فرد حداقل ۶ در اسکوپوس باشد	یک فرایند کشوری دانش پژوهی آموزشی (به عنوان صاحب اصلی فرایند) حائز رتبه اول جشنواره کشوری شهید مطهری (از سال ۱۳۹۴ به بعد). با تایید کمیته کشوری دانش پژوهی

جمع بندی نهایی

- مفاهیم پایه دانش پژوهی (تاریخچه، تعاریف)
- انواع اشکال دانش پژوهی
- حیطه های فعالیتهای آموزشی
- معیارهای ارزشیابی فعالیتهای دانش پژوهی
- نگاهی به شیوه نامه ارزشیابی فعالیتهای دانش پژوهی آموزشی

منابع

1. گنجی ژيلا، باقری نسامی معصومه، رضایی محمد صادق. چگونه فرآیند دانش پژوهی آموزشی بنویسیم؟ یک مقاله مروری. تعالی بالینی. ۱۳۹۶؛ ۷ (۲): ۳۲-۲۴
2. محمد حسین زاده، معصومه، سرابادانی، جواد، پور اسماعیل، فاطمه. چگونه یک دانش پژوهی آموزشی بنویسیم؟/فق توسعه آموزش علوم پزشکی. ۱۴۰۰؛ ۱۲ (۱): ۹۲-۱۰۸. doi: 10.22038/hmed.2020.49459.1034
3. علیزاده مهستی. راهنمای مدرسین علوم پزشکی: دانش پژوهی در آموزش. تبریز: مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی تبریز، ۱۳۸۷
4. جلیلی محمد، میرزازاده عظیم، جعفریان علی. بسط مفهوم دانش پژوهی: دانش پژوهی آموزشی و کاربرد آن در ایران. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۸؛ ۹ (۲): ۱۸۰-۱۶۷
بیگدلی شعله، میرحسینی فخرالسادات. تاریخچه اسکالرشپ ساددهی-یادگیری. تهران: مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران: ۱۳۹۷
5. Boyer EL. Scholarship reconsidered: Priorities of the professoriate. Princeton University Press, 3175 Princeton Pike, Lawrenceville, NJ 08648.; 1990 Dec 3.

(۱) تدوین کتاب درسی مبتنی بر شواهد موجود در یک چارچوب نظام مند، کدام نوع دانش پژوهی محسوب میشود؟

1. دانش پژوهی اکتشاف (Scholarship of Discovery)

2. دانش پژوهی ادغام (Scholarship of Integration)

3. دانش پژوهی کاربرد (Scholarship of Application)

4. دانش پژوهی آموزشی (Scholarship of Teaching and Learning)

(۲) فعالیت آموزشی که به صورت عالمانه انجام شود و در اختیار جامعه آموزشی برای نقد قرار گیرد چه نام دارد؟

1. پژوهش در آموزش (Research in Education OR Scholarship of Discovery in Education)

2. آموزش دانشورانه (Scholarly teaching)

3. دانش پژوهی آموزشی (Scholarship in teaching)

4. آموزش برجسته (Excellence in teaching)

(۳) اجرای یک فعالیت آموزشی در ارتباط با نوآوری در ارزشیابی یک برنامه آموزش مداوم در چه حیطه ای از فعالیتهای آموزشی قرار میگیرد؟

1. تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی

2. ارزشیابی

3. یادگیری الکترونیک

4. مدیریت و رهبری آموزشی

(۴) در برگزاری آزمون آسکی، محاسبه تعداد بیمارنما (Standard patient) و برگزاری کارگاه برای آموزش و تمرین بیمارنماها، به ترتیب جزء کدامیک از معیارهای گلاسیک میباشند.

1. آماده سازی کافی، آماده سازی کافی

2. متدولوژی مناسب، متدولوژی مناسب

3. آماده سازی کافی، متدولوژی مناسب

4. متدولوژی مناسب، آماده سازی کافی